

Sygn. akt IV Ua 25/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2015r.

Sąd Okręgowy Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Bogusław Łój (spr)

Sędziowie : Sędzia SO Grażyna Śliwa

Sędzia SO Hanna Rawska

Protokolant : st.sek.sąd.R. Duchnicka - Tylutka

po rozpoznaniu w dniu **29 września 2015r. w Zielonej Górze**

na rozprawie

sprawy z odwołania **J. P.**

przeciwko **Z. w Z.**

o **świadczenie rehabilitacyjne**

na skutek apelacji **pozwanego**

od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze

z dnia 1.07.2015r. (Sygn. akt IV U 249/14)

uchyla zaskarżony wyrok w całości i poprzedzając go decyzję organu rentowego z dnia 20.02.2014r.znak (...) - (...)i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Z. w Z..

Sygn. akt IV Ua 25/15

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 20.02.2014 r. znak (...) - (...)Z. Oddział w Z.odmówił wnioskodawcy J. P.prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem przy pracy. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z posiadanej dokumentacji wynika, że w przypadku wnioskodawcy wypadek, który spowodował niezdolność do pracy, nie został uznany za wypadek przy pracy.

Odwołanie od tej decyzji złożył J. P., zarzucając jej niezgodność z prawem i wnosząc o uchylenie decyzji w całości poprzez uznanie, że zdarzenie, w wyniku którego doznał złamania nogi z komplikacjami było wypadkiem przy pracy. Domagał się przyznania świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem przy pracy zgodnie ze złożonym wnioskiem z 4.12.2013 r.

W odpowiedzi na odwołanie strona pozwana wniosła o oddalenie złożonego przez ubezpieczonego odwołania, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 01.07.2015 r. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 20.02.2014 r. znak (...) - (...) w ten sposób, że ustalił, iż wnioskodawcy J. P. przysługuje prawo do świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 14.06.2013 r. (punkt I) oraz zasądził od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kwotę 60,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt II).

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca J. P. zatrudniony jest w J.P.J. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. na stanowisku prezesa przedmiotowej spółki. Przedmiotowa spółka jest d. m. (1) T..

Do zakresu obowiązków podstawowych Prezesa J.P.J. (...) Sp. z o.o. w Z. G. należał między innymi nadzór nad spełnieniem wymagań (...), ujętych w umowie d. i aneksach do niej. Wnioskodawca zobligowany był do uczestniczenia dwa razy w roku w spotkaniach d. organizowanych przez (...).

W dniach 13-14.06.2013 r. miało miejsce Letnie Spotkanie D.– W. 2013 r. W planie spotkania był w dniu 14.06.2013 r. mecz piłkarski pomiędzy d. m. (2) T. a pracownikami (...). Ltd. Wśród zawodników zgłoszonych do udziału po stronie drużyny d. był wnioskodawca.

Spotkania d. odbywają się cyklicznie. W ich trakcie przedstawiana jest strategia i cele sprzedażowe marki T.. Omawiane są również zasady działania firm d. w danym roku oraz określa plany jakie mają spełnić poszczególne firmy d.. Obecność d. na każdym z elementów spotkania jest obowiązkowa. Także na meczu piłkarskim. Z udziału w meczu zwolnić mógłby stan zdrowia danej osoby.

Nieobecność na spotkaniu lub na którymś z elementów spotkania musiałaby zostać usprawiedliwiona. Udział wnioskodawcy w rzeczonym spotkaniu traktowany był jak normalny dzień pracy. Wnioskodawca uzyskał z tego tytułu wynagrodzenie.

W trakcie spotkania piłkarskiego w dniu 14.06.2013 r. wnioskodawca został sfaulowany i doznał skomplikowanego złamania dolnej kości strzałkowej prawej.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy uznał odwołanie wnioskodawcy za zasadne i tym samym zmienił zaskarżoną decyzję.

W niniejszej sprawie bezspornym było to, iż zdarzenie z dnia 14.06.2013 r. miało charakter nagły i spowodowane było przyczyną zewnętrzną, jak skutkowało powstaniem urazu. Zdaniem Sądu Rejonowego spornym okazało się ustalenie, czy przedmiotowe zdarzenie pozostawało w związku z pracą, zatem rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie sprowadzało się do kwalifikacji prawnej zdarzenia i dotyczyło jednego z czterech elementów koniecznych definicji legalnej wypadku przy pracy.

Sąd Rejonowy podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 13.07.2011 r., I UK 46/11, nie publ., uznając że nagle zdarzenie powodujące uraz lub śmierć pracownika może zatem nastąpić w dowolnym czasie i miejscu, pod warunkiem, że pozostaje w związku z wykonywaniem czynności pracowniczych przez osobę, która wypadkowi uległa. Czasowy i miejscowy związek zdarzenia z pracą oznacza, że pracownik doznał uszczerbku na zdrowiu, bądź poniósł śmierć w czasie i w miejscu, w którym pozostawał w sferze interesów pracodawcy. Jeżeli natomiast przyczyna zewnętrzna zadziałała poza czasem i miejscem wykonywania normalnych czynności pracowniczych, wówczas niezbędne jest stwierdzenie funkcjonalnego związku z pracą, tzn. takiego, w ramach którego praca musi być nie tylko jednym z czynników prowadzących do zdarzenia, ale musi ona także wywrzeć wpływ na zaistniały skutek. Związek funkcjonalny nie jest bowiem pojęciem wymiernym i obiektywnym - jak czas i miejsce - i leży często w sferze psychiki poszkodowanego pracownika.

Sąd I instancji powołał się także na stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 28.08.1978 r. w sprawie oznaczonej sygnaturą akt III PZP 10/78, z którego wynika, iż ustawodawca w definicji wypadku przy pracy użył określenia „w związku z pracą”, a nie „w związku ze świadczeniem pracy”. Pojęcie związku przyczynowego z pracą nie ogranicza się tylko do zdarzenia pozostającego w bezpośredniej łączności ze świadczeniem pracy. Związek

przyczynowy z pracą ma z reguły miejsce wówczas, gdy zdarzenie, wywołujące uszczerbek na zdrowiu pracownika, nastąpiło po przekroczeniu przez niego bram zakładu pracy, w związku czasowym z pracą, choćby nawet w tym czasie pracownik pozostawał poza swoim stanowiskiem roboczym.

Sąd Rejonowy konstatawał, że do zdarzenia z dnia 14.06.2013 r. doszło w niewątpliwym związku czasowym z pracą. Wnioskodawca brał udział w Spotkaniu D., jako osoba zatrudniona na stanowisku Prezesa jednego z podmiotów będących d. m. (3)T.. Udział w tych spotkaniach miał miejsce w godzinach pracy wnioskodawcy i traktowany był jako normalny dzień w pracy, za który ubezpieczony uzyskał normalne wynagrodzenie. Z treści umowy o pracę ubezpieczonego wynika, że uczestnictwo w takich spotkaniach d.było obowiązkowe. Każda nieobecność musiała zostać wyjaśniona. Także udział w meczu pomiędzy d.. Jakkolwiek celem tych spotkań d.jest przedstawianie strategii i celów sprzedażowe marki T., zasad działania firm dealerskich w danym roku oraz określenia planów do spełnienia to istotą samego meczu jest zbudowanie poprawnych i koniecznych relacji pomiędzy managementem firmy (...). Ltd oraz poszczególnych d. s.tej marki. Mało tego jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego współpraca z d.oparta jest ściśle na relacjach, pod uwagę brana jest aktywność d.. W ocenie sądu brak aktywności w takiej sferze mógłby rzutować in minus na postrzeganie przedstawiciela danego d. w środowisku włodarzy (...). Ltd, co z kolei rzutować mogłoby na jakość dalszej współpracy. Nie sposób w takiej sytuacji mówić o zerwaniu związku funkcjonalnego i czasowego z pracą.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego tj. art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst; Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.), poprzez uznanie , iż zdarzenie jakie miało miejsce podczas meczu piłkarskiego miało związek z pracą ,
- błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż odwołujący się kwalifikuje się do świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem przy pracy poczynając od dnia 14.06.2013 roku.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację J. P. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest skuteczna o tyle, że powoduje uchylenie zaskarżonego wyroku, a także poprzedzającej go decyzji organu rentowego z dnia 20.02.2014 r., gdyż to na etapie postępowania przed organem rentowym nie została ustalona istota sporu a pomimo tego doszło do wydania decyzji.

W pierwszej kolejności należy zważyć, że J. P. złożył w dniu 04.12.2013 r. wniosek o przyznanie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy. W trakcie postępowania przedłożony został protokół powypadkowy nr 001/2013 r., w którym stwierdzono, że wypadek, któremu uległ J. P. w dniu 14.06.2013 r. i do którego doszło w trakcie wyjazdu służbowego jest wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy. Na etapie postępowania przed organem rentowym sporządzona została opinia w zakresie ustalenia, czy zdarzenie z dnia 14.06.2013 r. jest wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy. Organ rentowy nie dokonał jednakże rozróżnienia pomiędzy samą istotą wypadku przy pracy, a wypadku traktowanego na równi z wypadkiem przy pracy. Wskazuje na to chociażby stwierdzenie znajdujące się w uzasadnieniu do opinii z dnia 07.02.2014 r., że wypadek traktowany na równi z wypadkiem przy pracy z dnia 14.06.2013 r. nie został uznany za wypadek przy pracy.

Decyzją z dnia 20.02.2014 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do świadczenia w związku z wypadkiem przy pracy, tym samym nie rozpoznając wniosku odwoławczego.

W tym miejscu koniecznym jest przytoczenie definicji legalnej zarówno wypadku przy pracy, jak i wypadku traktowanego na równi z wypadkiem przy pracy.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 1242; zwana dalej ustawą wypadkową) za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy

Przepis art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej uznaje za wypadek przy pracy zdarzenie, które jednocześnie spełnia następujące kryteria: jest nagłe, wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć oraz pozostaje w związku z pracą.

Artykuł 3 ust. 2 ustawy wypadkowej stanowi, że na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej w okolicznościach innych niż określone w ust. 1, chyba że wypadek spowodowany został postępowaniem pracownika, które nie pozostaje w związku z wykonywaniem powierzonych mu zadań;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Przepisem, który wyznacza ramy rozpoznania niniejszej sprawy jest art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy wypadkowej, bowiem wydarzenie do którego doszło miało miejsce w trakcie wyjazdu służbowego.

Przepis art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy wypadkowej nie ustala szczególnej, samodzielnej ochrony pracownika wykonującego pracę w czasie podróży służbowej w rozumieniu prawa pracy, bowiem pracownik podlega wówczas ochronie na zasadach określonych w przepisie art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy wypadkowej. Nie znaczy to jednak, że wypadek w czasie podróży służbowej jest tym samym, co wypadek przy pracy.

Różnica między wypadkiem przy pracy i wypadkiem podczas podróży służbowej dotyczy okoliczności wypadku, a w szczególności tego, iż wypadek przy pracy powinien pozostawać w związku z pracą, natomiast wypadek podczas podróży służbowej musi się wiązać z wykonywaniem zadań powierzonych na czas podróży służbowej.

Przy kwalifikowaniu danego zachowania jako pozostającego w związku z podróżą służbową należy badać, czy w łączności z nią pozostawał cel zachowania pracownika, czy też miało ono wyłącznie prywatny charakter. Zachowaniami niepozostającymi w związku z wykonywaniem powierzonego zadania i sprzecznymi z celem podróży służbowej są te zachowania ze sfery prywatnych spraw pracownika, które nie były konieczne z punktu widzenia celu i warunków odbywania podróży służbowej.

Dla uzyskania ochrony ubezpieczeniowej konieczne jest więc łączne wystąpienie tych dwóch warunków, tj. zdarzenie musi wystąpić podczas wykonywania czynności powierzonych pracownikowi na czas odbywanej przez niego podróży służbowej oraz cel przyświecający podejmowanym przez pracownika czynnościom musi pozostawać w związku z jego podróżą służbową (por. S. Samol, Komentarz do art.3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków

przy pracy i chorób zawodowych [w:] Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Komentarz, Lach D. E., Samol S., Ślebzak K., Oficyna, 2010, nr 55322).

Na etapie postępowania przed organem rentowym należało rozstrzygnąć, czy J. P. przysługuje prawo do świadczenia w związku z wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy. Tymczasem organ rentowy wydając decyzję z dnia 20.02.2014 r. nie rozpoznał sprawy w tym zakresie.

„Nierozpoznanie istoty sprawy” w tym przypadku wniosku odwołującego, polega na poprzestaniu na błędnym przyjęciu przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie albo na zaniechaniu zbadania (w ogóle) materialnej podstawy żądania, niezbadaniu podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia albo całkowitym pominięciu merytorycznych zarzutów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2013 r., II UZ 136/12, LEX nr 1619010).

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z wadami występującymi na etapie postępowania przed organem rentowym, w konsekwencji skutkującymi wydaniem wadliwej decyzji.

Z decyzją z dnia 20.02.2014 r. nie zgodził się J. P., wnosząc od niej odwołanie, w którym wniósł o uchylenie decyzji w całości poprzez uznanie, że zdarzenie, w wyniku którego doznał złamania nogi z komplikacjami było wypadkiem przy pracy. Domagał się przyznania świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem przy pracy zgodnie ze złożonym wnioskiem z 4.12.2013 r.

Należy podnieść, że w orzecznictwie ukształtowany został pogląd, że treść decyzji, od której wniesiono odwołanie wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13.05.1999 r., sygn. akt II UZ 52/99, OSN 2000, Nr 5, poz. 601, Lex nr 40789, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23.11.1999 r., sygn. akt II UKN 204/99, OSN 2001, Nr 5, poz. 169). Tożsame stanowisko zajął Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 7.04.2011 r. (I UK 357/10, Lex nr 863946), wskazując, iż sąd ubezpieczeń społecznych nie może wykroczyć poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji, a następnie poza zakres odwołania od niej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1.09.2010 r., II UK 15/10, Lex nr 667499). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.01.2010 r., II UZ 49/09, Lex nr 583831). W wyroku z dnia 23.04.2010 r. (sygn. akt II UK 309/09, Lex nr 604210) Sąd Najwyższy stwierdził, że zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji (art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i art. 477^{14a} k.p.c.) w granicach jej treści i przedmiotu.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że postępowanie przed Sądem Rejonowym zostało zainicjowane odwołaniem od decyzji z dnia 20.02.2014 r. Przeprowadzone przed Sądem postępowanie zmierzało do ustalenia, czy wypadek, do którego doszło w dniu 14.06.2013 r. miał związek z pracą, a co za tym idzie, czy przysługuje mu prawo do świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem przy pracy.

Sąd Rejonowy nie dostrzegł jednakże że wnioskodawca złożył do organu rentowego wnioski dot. przyznania prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w związku z wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy, prowadząc postępowanie w zakresie ustalenia, czy odwołujący uległ wypadkowi przy pracy odnosząc się, co prawda, do zaskarżonej decyzji, ale pomijając wniosek odwołującego.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, a postępowanie sądowe ma charakter kontrolny w stosunku do decyzji organu rentowego. Oznacza to, że o roszczeniu ubezpieczonego w pierwszej kolejności powinien orzekać i o nim rozstrzygać pozwany organ rentowy, a sąd nie może działać w zastępstwie organu rentowego.

Mając na względzie powyższe rozważania należało uznać, że brak po stronie organu rentowego działania zmierzającego do ustalenia istoty sprawy, powoduje, że zachodzi konieczność nie tylko uchylenia wyroku Sądu Rejonowego, ale także decyzji organu rentowego i przekazania sprawy temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Na etapie postępowania przed organem rentowym koniecznym będzie zatem ustalenie, czy zdarzenie z dnia 14.06.2013 r., któremu uległ J. P. jest wypadkiem traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy w rozumieniu art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy wypadkowej, to jest tego, czy wypadek, do którego doszło podczas wyjazdu służbowego J. P. w czerwcu 2013 r., wiązał się z wykonywaniem przez niego zadań powierzonych na czas podróży służbowej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. i art. 477^{14a} k.p.c. orzekł jak w wyroku.